శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

బాదరాయణిరువాచ
స ఏవమాశంసిత ఉద్ధవేన
భాగవతముఖ్యేన దాశార్హముఖ్యః।
సభాజయన్ భృత్యవచో ముకుంద -
స్తమాబభాషే శ్రవణీయవీర్యః ॥ **1** ॥

శ్రీభగవానువాచ
బార్హస్పత్య స వై నాత్ర సాధుర్వై దుర్జనేరితైః।
దురుక్తైర్భిన్నమాత్మానం యః సమాధాతుమీశ్వరః ॥ **2** ॥

న తథా తప్యతే విద్ధః పుమాన్ బాణైః సుమర్మగైః।
యథా తుదంతి మర్మస్థా హ్యసతాం పరుషేషవః ॥ **3** ॥

కథయంతి మహత్పుణ్యమితిహాసమిహోద్ధవ।
తమహం వర్ణయిష్యామి నిబోధ సుసమాహితః ॥ **4** ॥

కేనచిద్ భిక్షుణా గీతం పరిభూతేన దుర్జనైః।
స్మరతా ధృతియుక్తేన విపాకం నిజకర్మణాం ॥ **5** ॥

అవంతిషు ద్విజః కశ్చిదాసీదాఢ్యతమః శ్రియా।
వార్తావృత్తిః కదర్యస్తు కామీ లుబ్ధోఽతికోపనః ॥ **6** ॥

జ్ఞాతయోఽతిథయస్తస్య వాజ్మాత్రేణాపి నార్చితాః।
శూన్యావసథ ఆత్మాపి కాలే కామైరనర్చితః ॥ **7** ॥

దుఃశీలస్య కదర్యస్య ద్రుహ్యంతే పుత్రబాంధవాః।
దారా దుహితరో భృత్యా విషణ్ణా నాచరన్ ప్రియం ॥ **8** ॥

తస్యైవం యక్షవిత్తస్య చ్యుతస్యోభయలోకతః।
ధర్మకామవిహీనస్య చుక్రుధుః పంచభాగినః ॥ **9** ॥

తదవధ్యానవిస్రస్తపుణ్యస్కంధస్య భూరిద।
అర్థోఽప్యగచ్ఛన్నిధనం బహ్వాయాసపరిశ్రమః ॥ **10** ॥

జ్ఞాతయో జగృహుః కించిత్ కించిద్ దస్యవ ఉద్ధవ।
దైవతః కాలతః కించిద్ బ్రహ్మబంధోర్నృపార్థివాత్ ॥ **11** ॥

స ఏవం ద్రవిణే నష్టే ధర్మకామవివర్జితః।
ఉపేక్షితశ్చ స్వజనైశ్చింతామాప దురత్యయాం ॥ **12** ॥

తస్యైవం ధ్యాయతో దీర్ఘం నష్టరాయస్తపస్వినః।
ఖిద్యతో బాష్పకంఠస్య నిర్వేదః సుమహానభూత్ ॥ **13** ॥

స చాహేదమహో కష్టం వృథాఽఽత్మా మేఽనుతాపితః।
న ధర్మాయ న కామాయ యస్యార్థాయాస ఈదృశః ॥ **14** ॥

ప్రాయేణార్థాః కదర్యాణాం న సుఖాయ కదాచన।
ఇహ చాత్మోపతాపాయ మృతస్య నరకాయ చ ॥ **15** ॥

యశో యశస్వినాం శుద్ధం శ్లాఘ్యా యే గుణినాం గుణాః।
లోభః స్వల్పోఽపి తాన్ హంతి శ్విత్రో రూపమివేప్సితం ॥ **16** ॥

అర్థస్య సాధనే సిద్ధే ఉత్కర్షే రక్షణే వ్యయే।
నాశోపభోగ ఆయాసస్త్రాసశ్చింతా భ్రమో నృణాం ॥ **17** ॥

స్తేయం హింసానృతం దంభః కామః క్రోధః స్మయో మదః।
భేదో వైరమవిశ్వాసః సంస్పర్ధా వ్యసనాని చ ॥ **18** ॥

ఏతే పంచదశానర్థా హ్యర్థమూలా మతా నృణాం।
తస్మాదనర్థమర్థాఖ్యం శ్రేయోఽర్థీ దూరతస్త్యజేత్ ॥ **19** ॥

భిద్యంతే భ్రాతరో దారాః పితరః సుహృదస్తథా।
ఏకాస్నిగ్ధాః కాకిణినా సద్యః సర్వేఽరయః కృతాః ॥ **20** ॥

అర్థేనాల్పీయసా హ్యేతే సంరబ్ధా దీప్తమన్యవః।
త్యజంత్యాశు స్పృధో ఘ్నంతి సహసోత్సృజ్య సౌహృదం ॥ **21** ॥

లబ్ధ్వా జన్మామరప్రార్థ్యం మానుష్యం తద్ ద్విజాగ్ర్యతాం।
తదనాదృత్య యే స్వార్థం ఘ్నంతి యాంత్యశుభాం గతిం ॥ **22** ॥

స్వర్గాపవర్గయోర్ద్వారం ప్రాప్య లోకమిమం పుమాన్।
ద్రవిణే కోఽనుషజ్జేత మర్త్యోఽనర్థస్య ధామని ॥ **23** ॥

దేవర్షిపితృభూతాని జ్ఞాతీన్ బంధూంశ్చ భాగినః।
అసంవిభజ్య చాత్మానం యక్షవిత్తః పతత్యధః ॥ **24** ॥

వ్యర్థయార్థేహయా విత్తం ప్రమత్తస్య వయో బలం।
కుశలా యేన సిధ్యంతి జరఠః కిం ను సాధయే ॥ **25** ॥

కస్మాత్ సంక్లిశ్యతే విద్వాన్ వ్యర్థయార్థేహయాసకృత్।
కస్యచిన్మాయయా నూనం లోకోఽయం సువిమోహితః ॥ **26** ॥

కిం ధనైర్ధనదైర్వా కిం కామైర్వా కామదైరుత।
మృత్యునా గ్రస్యమానస్య కర్మభిర్వోత జన్మదైః ॥ **27** ॥

నూనం మే భగవాంస్తుష్టః సర్వదేవమయో హరిః।
యేన నీతో దశామేతాం నిర్వేదశ్చాత్మనః ప్లవః ॥ **28** ॥

సోఽహం కాలావశేషేణ శోషయిష్యేఽంగమాత్మనః।
అప్రమత్తోఽఖిలస్వార్థే యది స్యాత్ సిద్ధ ఆత్మని ॥ **29** ॥

తత్ర మామనుమోదేరన్ దేవాస్త్రిభువనేశ్వరాః।
ముహూర్తేన బ్రహ్మలోకం ఖట్వాంగః సమసాధయత్ ॥ **30** ॥

శ్రీభగవానువాచ
ఇత్యభిప్రేత్య మనసా హ్యవంత్యో ద్విజసత్తమః।
ఉన్ముచ్య హృదయగ్రంథీన్ శాంతో భిక్షురభూన్మునిః ॥ **31** ॥

స చచార మహీమేతాం సంయతాత్మేంద్రియానిలః।
భిక్షార్థం నగరగ్రామానసంగోఽలక్షితోఽవిశత్ ॥ **32** ॥

తం వై ప్రవయసం భిక్షుమవధూతమసజ్జనాః।
దృష్ట్వా పర్యభవన్ భద్ర బహ్వీభిః పరిభూతిభిః ॥ **33** ॥

కేచిత్త్రివేణుం జగృహురేకే పాత్రం కమండలుం।
పీఠం చైకేఽక్షసూత్రం చ కంథాం చీరాణి కేచన ॥ **34** ॥

ప్రదాయ చ పునస్తాని దర్శితాన్యాదదుర్మునేః।
అన్నం చ భైక్ష్యసంపన్నం భుంజానస్య సరిత్తటే ॥ **35** ॥

మూత్రయంతి చ పాపిష్ఠాః ష్ఠీవంత్యస్య చ మూర్ధని।
యతవాచం వాచయంతి తాడయంతి న వక్తి చేత్ ॥ **36** ॥

తర్జయంత్యపరే వాగ్భిః స్తేనోఽయమితి వాదినః।
బధ్నంతి రజ్జ్వా తం కేచిద్ బధ్యతాం బధ్యతామితి ॥ **37** ॥

క్షిపంత్యేకేఽవజానంత ఏష ధర్మధ్వజః శఠః।
క్షీణవిత్త ఇమాం వృత్తిమగ్రహీత్ స్వజనోజ్ఝితః ॥ **38** ॥

అహో ఏష మహాసారో ధృతిమాన్ గిరిరాడివ।
మౌనేన సాధయత్యర్థం బకవద్ దృఢనిశ్చయః ॥ **39** ॥

ఇత్యేకే విహసంత్యేనమేకే దుర్వాతయంతి చ।
తం బబంధుర్నిరురుధుర్యథా క్రీడనకం ద్విజం ॥ **40** ॥

ఏవం స భౌతికం దుఃఖం దైవికం దైహికం చ యత్।
భోక్తవ్యమాత్మనో దిష్టం ప్రాప్తం ప్రాప్తమబుధ్యత ॥ **41** ॥

పరిభూత ఇమాం గాథామగాయత నరాధమైః।
పాతయద్భిః స్వధర్మస్థో ధృతిమాస్థాయ సాత్త్వికీం ॥ **42** ॥

ద్విజ ఉవాచ
నాయం జనో మే సుఖదుఃఖహేతు -
ర్న దేవతాఽఽత్మా గ్రహకర్మకాలాః।
మనః పరం కారణమామనంతి
సంసారచక్రం పరివర్తయేద్ యత్ ॥ **43** ॥

మనో గుణాన్ వై సృజతే బలీయ -
స్తతశ్చ కర్మాణి విలక్షణాని।
శుక్లాని కృష్ణాన్యథ లోహితాని
తేభ్యః సవర్ణాః సృతయో భవంతి ॥ **44** ॥

అనీహ ఆత్మా మనసా సమీహతా
హిరణమయో మత్సఖ ఉద్విచష్టే।
మనః స్వలింగం పరిగృహ్య కామాన్
జుషన్ నిబద్ధో గుణసంగతోఽసౌ ॥ **45** ॥

దానం స్వధర్మో నియమో యమశ్చ
శ్రుతం చ కర్మాణి చ సద్వ్రతాని।

సర్వే మనోనిగ్రహలక్షణాంతాః
పరో హి యోగో మనసః సమాధిః ॥ **46** ॥

సమాహితం యస్య మనః ప్రశాంతం
దానాదిభిః కిం వద తస్య కృత్యం ।
అసంయతం యస్య మనో వినశ్యద్
దానాదిభిశ్చేదపరం కిమేభిః ॥ **47** ॥

మనోవశేఽన్యే హ్యభవన్ స్మ దేవా
మనశ్చ నాన్యస్య వశం సమేతి ।
భీష్మో హి దేవః సహసః సహీయాన్
యుంజ్యాద్ వశే తం స హి దేవదేవః ॥ **48** ॥

తం దుర్జయం శత్రుమసహ్యవేగ -
మరుంతుదం తన్న విజిత్య కేచిత్ ।
కుర్వంత్యసద్విగ్రహమత్ర మర్త్యా -
ర్మిత్రాణ్యుదాసీనరిపూన్ విమూఢాః ॥ **49** ॥

దేహం మనోమాత్రమిమం గృహీత్వా
మమాహమిత్యంధధియో మనుష్యాః ।
ఏషోఽహమన్యోఽయమితి భ్రమేణ
దురంతపారే తమసి భ్రమంతి ॥ **50** ॥

జనస్తు హేతుః సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
కిమాత్మనశ్చాత్ర హ భౌమయోస్తత్ ।
జిహ్వాం క్వచిత్ సందశతి స్వదద్భి -
స్తద్వేదనాయాం కతమాయ కుప్యేత్ ॥ **51** ॥

దుఃఖస్య హేతుర్యది దేవతాస్తు
కిమాత్మనస్తత్ర వికారయోస్తత్ ।

యదంగమంగేన నిహన్యతే క్వచిత్
క్రుధ్యేత కస్మై పురుషః స్వదేహే ॥ **52** ॥

ఆత్మా యది స్యాత్ సుఖదుఃఖహేతుః
కిమన్యతస్తత్ర నిజస్వభావః ।
న హ్యాత్మనోఽన్యద్ యది తన్మృషా స్యాత్
క్రుధ్యేత కస్మాన్న సుఖం న దుఃఖం ॥ **53** ॥

గ్రహా నిమిత్తం సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
కిమాత్మనోఽజస్య జనస్య తే వై ।
గ్రహైర్గ్రహస్యైవ వదంతి పీడాం
క్రుధ్యేత కస్మై పురుషస్తతోఽన్యః ॥ **54** ॥

కర్మాస్తు హేతుః సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
కిమాత్మనస్తద్ధి జడాజడత్వే ।
దేహస్త్వచిత్ పురుషోఽయం సుపర్ణః
క్రుధ్యేత కస్మై న హి కర్మమూలం ॥ **55** ॥

కాలస్తు హేతుః సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
కిమాత్మనస్తత్ర తదాత్మకోఽసౌ ।
నాగ్నేర్హి తాపో న హిమస్య తత్ స్యాత్
క్రుధ్యేత కస్మై న పరస్య ద్వంద్వం ॥ **56** ॥

న కేనచిత్ క్వాపి కథంచనాస్య
ద్వంద్వోపరాగః పరతః పరస్య ।
యథాహమః సంసృతిరూపిణః స్యా -
దేవం ప్రబుద్ధో న బిభేతి భూతైః ॥ **57** ॥

ఏతాం స ఆస్థాయ పరాత్మనిష్ఠా -
మధ్యాసితాం పూర్వతమైర్మహర్షిభిః ।

అహం తరిష్యామి దురంతపారం
తమో ముకుందాంఘ్రినిషేవయైవ ॥ **58** ॥

శ్రీభగవానువాచ
నిర్విద్య నష్టద్రవిణో గతక్లమః
ప్రవ్రజ్య గాం పర్యటమాన ఇత్థం ।
నిరాకృతోఽసద్భిరపి స్వధర్మా -
దకంపితోఽముం మునిరాహ గాథాం ॥ **59** ॥

సుఖదుఃఖప్రదో నాన్యః పురుషస్యాత్మవిభ్రమః ।
మిత్రోదాసీనరిపవః సంసారస్తమసః కృతః ॥ **60** ॥

తస్మాత్ సర్వాత్మనా తాత నిగృహాణ మనో ధియా ।
మయ్యావేశితయా యుక్త ఏతావాన్ యోగసంగ్రహః ॥ **61** ॥

య ఏతాం భిక్షుణా గీతాం బ్రహ్మనిష్ఠాం సమాహితః ।
ధారయంశ్చ్రావయంశ్చృణ్వన్ ద్వంద్వైర్నైవాభిభూయతే ॥ **62** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥